

חוק הדיינים, תשי"ד — 1954

1. בחוק זה —
 „דיין” — חבר בית דין רבני כמשמעותו בדבר המלך במועצתו, 1922—1947, בחוק בתי
 הדין הרבניים (אישור מינויים), תשי"ב—1952, ובחוק שיפוט בתי דין רבניים (נישואין
 וגירושין), תשי"ג—1953;²
 „מועצת הרבנות הראשית” — כמשמעותו בתקנות העדה היהודית.
2. חוק זה דן בדיינים של בית הדין הרבני הגדול, שימשש בית דין לערעורים, ושל
 בתי הדין הרבניים האזוריים.
3. מי שהוסמך לכך על ידי מועצת הרבנות הראשית כשיר להתמנות דיין.
4. שני נשיאי מועצת הרבנות הראשית שהם הרבנים הראשיים לישראל, וכן רבנים
 מקומיים המכהנים בבתי דין המנויים בתוספת הראשונה לחוק בתי הדין הרבניים (אישור
 מינויים), תשי"ב—1952, יהיו דיינים בתוקף תפקידם ללא מינוי.
5. הדיינים יתמנו על ידי נשיא המדינה לפי הצעת ועדת מינויים שתובא לפני הנשיא
 על ידי שר הדתות.
6. (א) ועדת המינויים (להלן — הועדה) תהיה של 10 חברים; שני הרבנים הראשיים
 לישראל; שני דיינים שייבחרו על ידי חבר הדיינים לשלוש שנים; שר הדתות וחבר אחד
 של הממשלה שייבחר על ידיה; שני חברי כנסת שייבחרו על ידיה בבחירה חשאית ויכהנו
 כל עוד הם חברי הכנסת, ואם תמה כהונת הכנסת — עד שתבחר הכנסת החדשה חברים
 אחרים במקומם; שני עורכי-דין העובדים במקצועם, שייבחרו על ידי המועצה המשפטית
 לשלוש שנים.
 (ב) הרכב הועדה יפורסם ברשומות.
 (ג) שר הדתות ישמש יושב ראש הועדה.
 (ד) הועדה תוכל לפעול אף אם פחת מספר חבריה כל עוד לא פחת מוששה.
7. (א) ראה שר הדתות שיש למנות דיין, יודיע על כך ברשומות ויכנס את הועדה.
 (ב) אלה רשאים להציע מועמדים: שר הדתות; שני הרבנים הראשיים לישראל;
 שלושה חברי הועדה כאחד.
 (ג) הצעת הועדה על מינויו של דיין תהיה על דעת רוב חבריה שהשתתפו בהצבעה.
 (ד) שאר סדרי דיוניה ועבודתה של הועדה ייקבעו על ידיה.
8. (א) הרבנים הראשיים לישראל ישמשו בתוקף תפקידם אבות בית הדין הרבני
 הגדול, לפי תור שיקבעו ביניהם.

¹ ס"ח 100, תשי"ב, עמ' 242.
² ס"ח 184, תשי"ג, עמ' 165.

- (ב) אבות בתי דין רבניים אזוריים יתמנו על ידי שר הדתות בהסכמת הרבנים הראשיים לישראל, איש איש מקרב הדיינים של אותם בתי דין.
- (ג) עיר שיש בה בתי דין רבניים אחדים, ימנה שר הדתות בהסכמת הרבנים הראשיים לישראל אחד מאבות בית הדין שיהיה ראש אבות בתי הדין בעירו.
9. שר הדתות רשאי, בהסכמת המועמד והרבנים הראשיים לישראל, למנות דיון של בית דין רבני להיות דיון בבית הדין הרבני הגדול. מינוי לפי סעיף זה יכול להיות כללי או לתקופה מסויימת.
10. מי שנתמנה דיון חייב, בטרם ישב בדין, להצהיר בפני נשיא המדינה ובמעמד הרבנים הראשיים לישראל, הצהרה זו:
- „אני מתחייב לשמור אמונים למדינת ישראל, לשפוט את העם משפט צדק, לא להטות משפט ולא להכיר פנים.“
11. דיון שמינויו פורסם ברשומות, אין עוררין על מינויו.
12. אין על דיון מרות בעניני שפיטה וזלת מרותו של הדין לפיו הוא דן.
13. שר הדתות יקבע, בהסכמת הרבנים הראשיים לישראל ובהתייעצות עם שר המשפטים, את סדרי המינהל של בתי הדין הרבניים וימנה על ביצועם אחד הדיינים או אדם הכשיר להתמנות דיון, שיהיה אחראי בפניו.
14. דיון יכהן מיום שהצהיר אמונים, וכהונתו לא תיפסק אלא במותו, בהתפטרותו, בפרישתו לקצבה או בהעברתו מן הכהונה על פי חוק זה.
15. דיון רשאי להתפטר מכהונתו על ידי הגשת כתב התפטרות לשר הדתות, וכהונתו תיפסק בתום שלושה חדשים מהגשת כתב התפטרות, אם לא הסכים שר הדתות למועד קצר יותר.
16. (א) גיל הקצבה של דיון הוא שבעים שנה; ואולם גיל הקצבה של הרבנים הראשיים לישראל ושל ראשי אבות בתי דין הוא שבעים וחמש שנה.
- (ב) דיון יפרוש לקצבה לפני גיל זה —
- (1) אם ביקש זאת בדרך שתיקבע בתקנות; או
- (2) אם החליטה ועדת המינויים על יסוד חוות דעת רפואית שמחמת מצב בריאותו נבצר ממנו למלא תפקידו.
17. משכורתו של דיון והתשלומים האחרים שישולמו לו בתקופת כהונתו או אחריה, לרבות אלה שישולמו לתלויים בו לאחר מותו, ייקבעו על ידי החלטת הכנסת, והיא רשאית להסמיך לכך את ועדת הכספים. החלטות לפי סעיף זה יפורסמו ברשומות.
18. דיון לא יהיה חבר בכנסת או במועצה של רשות מקומית או במועצה דתית, אולם רשאי הוא, בהסכמתו ובהסכמת שר הדתות, למלא באורח זמני תפקיד אחר מטעם המדינה או למלא תפקיד ציבורי אחר, אם לדעתם ולדעת הרבנים הראשיים לישראל, אין הדבר פוגע במעמדו כדיון.
19. ראה שר הדתות צורך, מסיבות מינהליות, להעביר דיון דרך קבע לבית דין רבני שבמקום אחר, יקבל תחילה את הסכמת הרבנים הראשיים לישראל לאותה העברה.

20. (א) כל דיין יהיה נתון לשיפוטו של בית דין משמעתי.

(ב) בית הדין המשמעתי יהיה של חמישה ובהם שלושה דיינים, או שלושה ובהם שני דיינים, הכל כפי שהרבנים הראשיים לישראל יקבעו לכל ענין.
(ג) חברי בית הדין המשמעתי יתמנו לכל ענין על ידי חבר הדיינים של בית הדין הרבני הגדול.

(ד) אב בית הדין המשמעתי יהיה אחד הרבנים הראשיים לישראל או הותיק שבין שאר הדיינים, הכל לפי ההרכב, ומבין בעלי ותק שווה — הקשיש שבהם.

21. (א) שר הדתות או אחד הרבנים הראשיים לישראל, רשאי להגיש לבית הדין המשמעתי קובלנה על דיין על יסוד אחד מאלה:

קובלנה על דיין

(1) הדיין נהג שלא כהלכה במילוי תפקידו;

(2) הדיין התנהג באופן שאיננו הולם מעמדו של דיין בישראל;

(3) הדיין הורשע על עבירה שבנסיבות הענין יש בה משום קלון;

(4) ועדת המינויים מצאה שהדיין השיג את מינויו שלא כדין.

(ב) מגיש הקובלנה רשאי להיות מיוצג בפני בית הדין המשמעתי על ידי בא כוחו.

22. (א) בית הדין המשמעתי יביא את מסקנותיו, לזכות או לחובה, בפני שר הדתות.

מסקנות בית
הדין המשמעתי

(ב) מצא בית הדין המשמעתי שאין הדיין ראוי להמשיך בתפקידו, יביא שר הדתות את מסקנות בית הדין המשמעתי לפני נשיא המדינה, והנשיא יעביר את הדיין מכהונתו.

23. (א) הוגשה על דיין קובלנה על פי סעיף 21, או הוגשה נגדו תביעה פלילית, רשאי אחד הרבנים הראשיים לישראל להשעות את הדיין לתקופה שימצא לנכון.

חשעיית דיין

(ב) בית הדין המשמעתי רשאי, על פי בקשת הדיין, לבטל את השעייתו.

24. הודעה על מינוי דיין ועל גמר כהונתו של דיין תפורסם ברשומות.

פרסום
ברשומות

25. לא תוגש תביעה פלילית נגד דיין אלא לפני בית משפט מחוזי בהרכב של שלושה שופטים ועל ידי היועץ המשפטי לממשלה.

תביעה פלילית

26. (א) מי שכיהן כדיין ערב תחילתו של חוק זה —

הוראות מעבר

(1) רואים אותו כאילו נתמנה על פי חוק זה;

(2) יצהיר אמונים לפי סעיף 10 תוך שני חדשים מיום תחילתו של חוק זה.

(ב) הוראה זו לא תחול על הרבנים הראשיים לישראל.

27. שר הדתות ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות לביצועו, לרבות קביעת אגרות שישולמו בבתי דין רבניים; שר הדתות רשאי, בהסכמת הרבנים הראשיים לישראל ובהתייעצות עם שר המשפטים, לקבוע בתקנות את סדרי הדין בבית הדין המשמעתי.

ביצוע ותקנות

28. (א) תקנות העדה היהודית¹ והתקנון שנעשה על פיהן² לא יחולו על דיינים.

ביטולים

(ב) החוק לקביעת משכורתם של נשיא המדינה, חברי הממשלה, שופטי המדינה ומבקר המדינה, תשי"א—1950³, לא יחול על משכורתם של דיינים שחוק זה דן בהם.

¹ חוקי א"י, כרך ג', עמ' 2221.
² ע"ד 1080, תוס' 2 מס' 582, עמ' 230 (א).
³ ס"ח 62, תשי"א, עמ' 10.

ד ב ר י ה ס ב ר

דבר המלך במועצתו, 1922—1947, מסר לשיפוט בתי הדין העדתיים בסמכות ייחודית או מקבילה את עניני המעמד האישי ועניני הקדשות. חוק שיפוט בתי הדין הרבניים (נישואין וגירושין), תשי"ג—1953, קבע מחדש בעניני המעמד האישי את סמכויות בתי הדין הרבניים, הדנים ופוסקים בענינים אלה לפי דין התורה.

לפני הקמת המדינה נבחרו חברי בתי דין אלה — הדיינים — בהתאם לתקנות הקובעות את שיטת הבחירות או המינויים של מועצת הרבנות הראשית, לשכות הרבנות ורבני הקהלות (לפי סעיף 9 (1) לתקנות כנסת ישראל, 1928).

עם קום המדינה והפסקת פעולות הוועד הלאומי והקהילות, לא נהגו למעשה במינוי דיינים בהתאם לתקנות הנ"ל ולכן היה צורך בחוק בתי הדין הרבניים (אישור מינויים), תשי"ב—1952, שלפיו רואים את הדיינים שכיהנו ביום פרסום החוק ואשר לא נבחרו בהתאם לתקנות הנ"ל, כאילו נבחרו או נתמנו כחוק. אולם החוק האחרון הזה אינו מכיל הוראות על סדרי מינוי דיינים בעתיד.

החוק המוצע בא לקבוע את סדרי המינויים לעתיד ולהסדיר את מעמדם של דייני בית הדין הרבני הגדול ובתי הדין הרבניים האזוריים.

א. כ ש י ר ו ת ה ד י י נ י מ

החוק המוצע קובע — בהתאם למקובל — שכל מי שהוסמך לכך על ידי מועצת הרבנות הראשית לישראל יהיה כשיר להתמנות דיון. תנאי הכשירות להיות דיון מפורטים בהלכה.

ב. מ י נ ו י ה ד י י נ י מ

שיטת הבחירות שלפי התקנות הוחלפה, לגבי הדיינים, בשיטת מינויים, ורק הרבנים הראשיים לישראל והרבנים המקומיים במקום מושבם של בתי הדין יכהנו כדיינים בתוקף תפקידם ללא מינוי.

הסמכות למינוי הדיינים הוענקה לנשיא המדינה על פי הצעת ועדת מינויים שתובא לפני הנשיא על ידי שר הדתות. ועדת המינויים תהיה מורכבת מעשרה חברים: שני הרבנים הראשיים, שני דיינים, שר הדתות וחבר אחד של הממשלה, שני חברי כנסת ושני עורכי דין. לפי החוק המוצע רשאים להציע מועמדים: שר הדתות, שני הרבנים הראשיים לישראל ושלושה חברי הוועדה כאחד.

הרבנים הראשיים לישראל ישמשו בתוקף תפקידם אבות בית הדין הרבני הגדול לפי תור שיקבעו ביניהם. ואילו אבות בתי הדין (כעת: יושב ראש של הרכב בית הדין) וראשי אבות בתי הדין (כעת: אב בית דין של כל בתי הדין במקום) יתמנו מתוך הדיינים על ידי שר הדתות בהסכמת הרבנים הראשיים לישראל. כן מוסמך שר הדתות למנות, בהסכמת המועמד והרבנים הראשיים לישראל, דיון של בית דין רבני אזורי להיות דיון בבית הדין הגדול.

דיון שנתמנה יצהיר, בפני נשיא המדינה ובמעמד הרבנים הראשיים לישראל, אמונים למדינת ישראל.

ג. מ ע מ ד

אי תלותם של הדיינים מובטחת בהוראה לפיה, „אין על דיון מרות בעניני השפיטה זולת מרותו של הדין לפיו הוא דין“.

להעברת דיון במקום למקום מוסמך שר הדתות רק לאחר שקיבל על כך הסכמת הרבנים הראשיים לישראל.

לסדרי המינהל יהיה אחראי אחד הדיינים או אחד הכשיר להתמנות דיון. שיתמנה על ידי שר הדתות בהסכמת הרבנים הראשיים לישראל.

גיל הקצבה שנקבע לדיינים הוא 70 שנה, פרט לרבנים הראשיים לישראל וראשי אבות בתי הדין, שלגביהם גיל הקצבה הוא 75.

הוראות שונות

ההוראות בקשר לבית דין משמעותי, חסינות הדיינים וכו' הולכות בעקבות חוק השופטים.

על ביצוע החוק ממונה שר הדתות והוא יהיה רשאי להתקין גם תקנות לביצועו, לרבות קביעת אגרות בתי הדין. עד כה נקבעו האגרות על פי תקנות כנסת ישראל.

תיקון טעות דפוס

בהצעות חוק 207, תשי"ד

בעמ' 240, בסעיף 1, בהגדרת המונח „מטבע“ במקום המלים „סעיף 9 שבשורה הראשונה והשניה צ"ל „סעיף 28“ ;

בעמ' 247, בסעיף 59(א), יש למחוק את המלים „והבנקאי היחיד“.